

BARIŞ PINARI HAREKÂTI VE NORMALLEŞME SÜRECİ

“

ABD ve Rusya ile varılan mutabakatlar sonrası operasyonun sıcak çatışma boyutu büyük oranda noktalanarak diplomasi boyutu başlatılmıştı. Türkiye, terörden arındırdığı 2 bin 200 kilometrekare alandaki 160 yerleşim yerinin hızlı bir şekilde normalleşmesi için sahadaki çalışmalarına hızla devam ediyor. Bu noktada, Barış Pınarı Harekati bölgesinde güvenlik ve istikrarın sağlanması adına şu ana kadar neler yapıldığı ve yapılması gerektiği ile istikrarlı bir ortam oluşturmanın önünde duran olası engeller bu yazıda değerlendirilecektir.

”

Hamza Haşıl

Araştırma Asistanı, ORSAM

Suriye'nin kuzeyindeki terör unsurlarını bertaraf edip ulusal güvenliğini sağlamak isteyen Türkiye, 9 Ekim 2019 ta-

rihinde Barış Pınarı Harekati'ni başlatmıştı. Harekat resmi olarak bitirilmiş olmasa da 21 Kasım 2019 tarihinde Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, Suriye'nin kuzeyinde YPG/PKK tarafından bir terör koridoru oluşturulması meselesinin bittiğini ve bölgedeki çalışmaların planlandığı şekilde devam ettiğini ifade etti. Bu açıklamayı güçlendiren diğer bir gelişme ise 25 Kasım 2019 tarihinde Milli Savunma Bakanlığı'nda yapılan basın toplantısı sonucu basın mensuplarının güvenlik kaynaklarına dayandırdıklarını iddia ettikleri açıklamalar oldu. Bu açıklamalarda Barış Pınarı Harekati'nin bittiği ve yeni yerleşim yeri ele geçirme gibi bir hedefin olmadığı ileri sürüldü. Bölgedeki normalleşmenin başladığı sinyalini veren bu açıklamaları beklenmedik gelişme olarak ifade etmek doğru olmaz. Öyle ki, 13 günlük operasyon sonrasında Türkiye, normalleşmeye yönelik adımları son derece hızlı atmaya başlamıştı. Özellikle ABD ve Rusya ile varılan mutabakatlar sonrası operasyonun sıcak çatışma boyutu büyük oranda noktalanarak dip-

lomasi boyutu başlatılmıştı. Türkiye, terörden arındırdığı 2 bin 200 kilometrekare alandaki 160 yerleşim yerinin hızlı bir şekilde normalleşmesi için sahadaki çalışmalarını söz konusu açıklamalardan çok daha önce başlatmıştı. Bu noktada, Barış Pınarı Harekati bölgesinde güvenlik ve istikrarın sağlanması adına şu ana kadar neler yapıldığı ve yapılması gerektiği ile istikrarlı bir ortam oluşturmanın önünde duran olası engeller bu yazıda değerlendirilecektir.

Edinilmiş Tecrübeler Doğrultusunda Barış Pınarı Harekatı Bölgesi

Barış Pınarı Harekatı, askeri anlamda Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı operasyonlarındaki tecrübe ışığında yapılmış olmakla birlikte, hareket sonrası süreç de yine o bölgelerdeki tecrübeden yola çıkılarak şekillendirildi. Ana hareket sonrasında Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) ve Suriye Milli Ordusu (SMO) tarafından düzenli bir şekilde arama-tarama faaliyetleri ya-

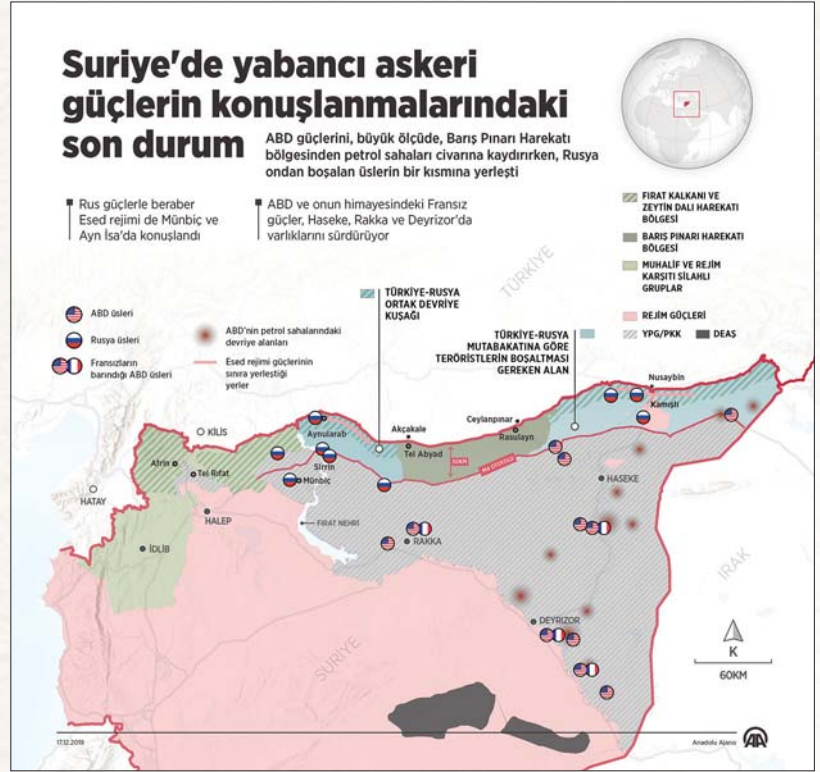
pılarak her türlü terör kalıntısı yok edilmeye çalışıldı. Harekatın başlangıcından itibaren çok sayıda terörist etkisiz hale getirilmiş olmasına rağmen, bölgede YPG/PKK'ya ait hücreler varlıklarını devam ettirdi. Bir taraftan bu hücreler tespit edilip yok edilirken diğer taraftan da mayın ve el yapımı patlayıcılar (EYP) imha edilmeye başlandı. TSK tarafından 2 binden fazla mayın/EYP etkisiz hale getirilirken bir kısmı Türkiye'ye sızma amaçlı yapılan çok sayıda tünel de imha edildi. Güvenlikle ilgili

düzenli olarak icra edilen bu çalışmalar, bölgede normalleşmenin sağlanabilmesi için kuşkusuz ki atılan en önemli adımların başında gelmektedir.

Güvenliğin büyük oranda sağlandığı Barış Pınarı bölgesinde, askeri

yapıdan sivil yapıya doğru bir geçişin olduğu görülmektedir. Daha önce icra edilen her iki operasyonda da olduğu gibi yerel meclislerin kurulması suretiyle askeri idare yerini sivil ve yerel idarelere bırakmaya başladı. Suriye Geçici Hükümeti'ne bağlı olarak 23 üyeli Tel Abyad ve 25 üyeli Rasulayn Yerel Meclisi kuruldu. Suriye Geçici Hükümeti Başkanı Abdurrahman Mustafa, yaptığı bir açıklamada söz konusu yerel meclisleri oluştururken aşiret dengelerinin yanında etnik ve dini dengelerin de gözetilerek kapsayıcı bir temsil mekanizmasının kurulmaya çalışıldığını ifade etti. İdari sistemdeki sivilleştirme hamlelerine ek olarak bölgenin güvenliğinin de askerler değil, polis tarafından sağlanması noktasında bazı adımlar atıldı. Bu noktada yerel halktan insanlar eğitilerek askeri polis teşkilatı kuruldu. İdari ve güvenlik konuları ile ilgili atılan bu adımlar bölgedeki hayatın normale dönmesi için son derece yerinde gelişmeler olarak göze çarpmaktadır. Tüm bu müesseselerin hızlı bir şekilde hayata geçirilebiliyor olmasının altında yatan temel etken Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı bölgelerinde edinilen 3 yıllık deneyimin öğrettikleridir.

“**YPG/PKK'nın Türkiye sınırından itibaren yaklaşık olarak 30 km derinliğe çekilmesi, bu anlaşmalar kapsamında Türkiye'nin üzerinde durduğu en hassas konu oldu.**

Güven ve İstikrarın Önündeki Olası Engeller

Türkiye'nin 17 Ekim'de ABD ile ve 22 Ekim'de Rusya ile vardığı mutabakatlar, Barış Pınarı Harekati bölgesinde güvenlik ve istikrarın sağlanabilmesi amacıyla atılacak adımların ana omurgasını oluşturdu. Bölgedeki süreç, söz konusu anlaşmalar temel alınarak işletilmeye başlandı. YPG/PKK'nın Türkiye sınırından itibaren yaklaşık olarak 30 km derinliğe çekilmesi, bu anlaşmalar kapsamında Türkiye'nin üzerinde durduğu en hassas konu oldu. Yapılan anlaşmalarla birlikte bölgedeki YPG/PKK varlığının istenilen hattın dışına çıkarılacağı taahhüt edildi. Fakat, geleneksel noktada Türkiye sınırı boyunca 30 km derinliğindeki bölgede hiçbir YPG/PKK varlığının olmadığını söylemek çok doğru

bir ifade olmayacaktır. ABD ile yapılan anlaşma ve Soçi'de varılan mutabakata rağmen terör örgütü YPG/PKK Tel Abyad ve Rasulayn ilçeleri ile çevrelerinde saldırılarını sürdürdü. Özellikle Tel Temir ve Ayn İsa bölgelerindeki sıcak çatışma ortamı sürekli olarak devam etti. Bölgedeki normalleşme sürecini sekteye uğratmak için sürekli olarak saldırı girişimle bulunan örgüt, Tel Temir ve Ayn İsa'da rejim ile koordineli hareket etmeye başladı. Dolayısıyla YPG/PKK ile anlaşarak çatışma hatlarında varlık göstermeye başlayan rejim militanları da Barış Pınarı Harekatı bölgesindeki normalleşme sürecine zarar veren unsurlar arasındadır.

Suriye'nin kuzeyinde Kamışlı'daki varlığını devam ettiren YPG/PKK, ABD'den boşalan bölgelere Rusya'nın yerleşmesi ile rejim yanlısı kişilerle yönetimi daha çok paylaşma yoluna gitti. Kamışlı'da idari yönetimin paylaşılması ile Tel Temir ve Ayn İsa gibi bölgelerde ortak cephede savaşılması gibi hadiseler, rejim ve YPG/PKK'nın giderek yakınlaşmasına yol açtı. Rejim ve YPG/PKK arasındaki birleşme pazarlıklarının uzun yıllar devam etmesine rağmen terör örgütünün özerklik noktasındaki ısrarlı tavırları neticesinde süreç defalarca tıkanmıştı. Fakat, Barış Pınarı Harekatı sonrası Türkiye sınırı boyunca bir terör koridoru oluşturma hayali önemli ölçüde suya düşen YPG/PKK, Rusya'nın arabuluculuğu sonucunda rejim ile yeniden masaya oturmaya başladı. Türkiye ve muhalif unsurlar karşıtı bir anlayışla birçok noktada ortak hareket eden bu iki unsur, başta Barış Pınarı Harekatı bölgesi olmak üzere Suriye'nin kuzeyindeki nor-

malleşme çabalarının önünde önemli bir tehdit olarak durmaktadır.

“
Tel Abyad ve Rasulayn arasındaki bölgeye yerleştirilmesi planlanan 1 milyon civarındaki sığınmacı için uygun alt/üst yapı faaliyetlerinin hızlı bir şekilde hayata geçirilmesi normalleşme açısından büyük önem arz etmektedir. Bu noktada Türkiye, uluslararası kamu ve özel kuruluşların desteğini alarak buradaki çalışmalara hızlı bir şekilde başlamalıdır.

Normalleşmenin Hızlanması İçin Atılabilecek Bazı Adımlar

Barış Pınarı Harekatı'nın en temel dayanak noktası, Türkiye'nin milli güvenliğine tehdit oluşturan terör yapılarının Türkiye-Suriye sınırı boyunca temizlenmesi olsa da savaş yüzünden vatanlarını terk etmek zorunda kalmış olan Suriyeli sığınmacıların geri dönebilecekleri güvenli bir bölgenin

kurulması da hareketin en önemli hedefleri arasındaydı. Harekatın başarılı bir şekilde yapılması ile sığınmacılar bölgeye dönüş yapmaya başlasalar da bu dönüşler hedeflenen rakamın çok altındadır. Dolayısıyla, Tel Abyad ve Rasulayn arasındaki bölgeye yerleştirilmesi planlanan 1 milyon civarındaki sığınmacı için uygun alt/üst yapı faaliyetlerinin hızlı bir şekilde hayata geçirilmesi normalleşme açısından büyük önem arz etmektedir. Bu noktada Türkiye, uluslararası kamu ve özel kuruluşların desteğini alarak buradaki çalışmalara hızlı bir şekilde başlamalıdır. Makro düzeydeki bu adımı takiben bölgede yoğun bir sivil hareketliliğin başlayacağı rahatlıkla söylenebilir. Dolayısıyla, güvenlikle ilgili önlemlerin de o ölçüde kapsamlı bir şekilde alınması zaruret haline dönüşecektir. Sonuç olarak, güvenliğin sağlanabilmesi ve terör örgütü YPG/PKK ile rejimin saldırı ve tacizlerinin önüne geçilebilmesi için ABD ve Rusya ile diyalog yolunun sürekli açık tutularak yeni bir askeri müdahale seçeneği baki kalmakla birlikte, bu iki unsurun diplomatik yollarla dizginlenmesi sağlanmalıdır. ■